

Slöjd: Marlène Johansson – Slöjd är ett ämne med många kunskapskvaliteter men vars identitet behöver göras tydligare

Frågan är om vi behöver slöjdämnet om tio år när det mesta som eleverna tillverkar går att köpa på IKEA, H&M och Indiska. Mitt svar är JA, det behöver vi. Utvärderingen har visat att slöjdämnet är en värdefull kraftkälla för elevens

lärande, det är flera kunskapskvaliteter som finns och nyttjas men det är också många som är helt outtalade och därmed outnyttjade.

Att man arbetar utifrån egen idé genom hela produktionskedjan är utmärkande för slöjdämnet som jag tror är ganska unikt för ämnet i sig, att man faktiskt gör någonting. Slöjdarbetet är meningsbärande och verkligt på så sätt att både processen och resultatet blir synligt för eleven. Problemlösningen i slöjden sker utifrån verkliga problem för eleven, unika för varje elev i varje arbete. I slöjdarbetet ägnar sig inte eleverna åt att hitta färdiga svar på färdigkonstruerade uppgifter.

Vi har försökt att ringa in fyra områden som vi tror kan lyfta. Det första är elevernas engagemang, lust och inflytande. Det andra är lärandemiljön; att den är konkret i och utanför skolan i möte med materialet, användning av redskap och artefakter. När man arbetar i den här tillverkningsprocessen, från idé till synlig produkt, att det då faktiskt blir någonting av det som man också tänker. Helhetsupplevelser i förhållande till fragmentisering, arbete utifrån egen idé utan att för den skull bli ett ensamarbete.

Om vi tittar på elevers engagemang tycker jag att man kunde använda det på många sätt som underlag för reflekterande också över skolans övriga ämnesområden. En annan styrka är lärandemiljön, att den är öppen oavsett etnicitet, kön, social och kulturell bakgrund. Nämnas bör också helhetstänkandet, där man har flera kunskapsområden och att det inkluderar flera s.k. skolämnen men att dessa sällan involveras. Att arbeta utifrån egen idé, utan att därför bli ensamarbete är en uppmärksammas kunskapsform som bättre kan medvetandegöras.

Jag ser slöjdens framtid i tre olika scenarier. Det första handlar om innehållet; hantverk, design, kulturarv och tradition blir ämnets centrum och identitet. Det andra scenariet är att slöjden helt länkas in i ett ämnesövergripande arbete och försvinner som eget ämne. Det tredje är att slöjden organiseras som egna lektioner i kombination med ett ämnesövergripande arbete.

Hela attityden till slöjden har ett problematiskt drag. Trots att eleverna arbetar mot de mål som finns, både i skolans kursplan och i läroplanen, så upplever elever och föräldrar att de kunskaper man får i slöjden inte är särskilt viktiga för utveckling och lärande. I lärarutbildningen där jag är verksam måste vi sätta ord på det man lär sig i slöjden utan att vi teoretiserar allt för mycket. Om vi inte kan sätta ord på vad vi gör riskerar slöjdämnet att bli ett hjälpämne av "pysselkaraktär" när grundskolan nu går mot mer av övergripande verksamhet. Ämnets identitet behöver bli medvetandegjord utanför slöjdsalarna och för detta behöver vi professionella, behöriga lärare i slöjd. Det är väldigt många som är obehöriga, och det är många som arbetar med slöjdämnet i grundskolan som närmar sig pensionsåldern.